

РЕПРОДУКТИВ МАДАНИЙАТНИ ТАРГ‘ИБ ҚИЛИШДА ДАВЛАТ СИЙОСАТИ

Xayriddinov Shavkat Batirovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM katta o‘qituvchisi

Ibodova Zilola Xabibullo qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM PIM-705-24 guruh magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada reproduktiv madaniyatni targ‘ib qilishda davlat siyosatining roli, yo‘nalishlari va samaradorligi ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot davomida sog‘liqni saqlash, ta‘lim, ijtimoiy himoya va demografik siyosatning reproduktiv madaniyatni shakllantirishdagi o‘rni yoritilgan. O‘zbekistonda onalik va bolalikni muhofaza qilish, nikohdan oldingi tibbiy ko‘riknlarni joriy etish, yoshlar o‘rtasida sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish bo‘yicha olib borilayotgan islohotlarning ijobiy samaralari ochib berilgan. Shuningdek, hududlar kesimidagi muammolar, gender tengligi va aholining tibbiy-ma‘naviy savodxonligini oshirish masalalari ham tahlil etilgan. Tadqiqot natijalari reproduktiv madaniyatni yuksaltirishda kompleks yondashuv zarurligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: reproduktiv madaniyat, davlat siyosati, reproduktiv salomatlik, onalik va bolalikni muhofaza qilish, demografik siyosat, sog‘lom turmush tarzi, gender tengligi.

Аннотация. В статье научно проанализирована роль государственной политики в формировании и продвижении репродуктивной культуры. Рассмотрены направления государственной деятельности в сферах здравоохранения, образования, социальной защиты и демографической политики. Освещены положительные результаты реформ, направленных на охрану материнства и детства, внедрение обязательных добрачных медицинских осмотров, а также пропаганду здорового образа жизни среди молодёжи в Узбекистане. Также выявлены существующие проблемы в региональном разрезе, вопросы гендерного равенства и повышения

медицинской грамотности населения. Результаты исследования показывают необходимость комплексного подхода к развитию репродуктивной культуры.

Ключевые слова: репродуктивная культура, государственная политика, репродуктивное здоровье, охрана матери.

Annotation. This article scientifically analyzes the role of state policy in promoting reproductive culture. The study examines governmental activities in the fields of healthcare, education, social protection, and demographic policy. The positive outcomes of reforms aimed at protecting motherhood and childhood, implementing mandatory premarital medical examinations, and promoting a healthy lifestyle among young people in Uzbekistan are highlighted. In addition, regional challenges, gender equality issues, and the importance of improving public medical awareness are discussed. The research results indicate the necessity of a comprehensive approach to the development of reproductive culture.

Keywords: reproductive culture, state policy, reproductive health, protection of motherhood and childhood, demographic policy, healthy lifestyle, gender equality.

Kirish.

Reproduktiv madaniyat jamiyatning tibbiy, ijtimoiy, ma'naviy va demografik barqarorligini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Aholining ongli ravishda reproduktiv salomatlikka yondashuvi, sog'lom avlod dunyoga keltirishga mas'uliyat bilan qarashi hamda nikoh va oilaviy munosabatlarda ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilishi bevosita davlat siyosati bilan uzviy bog'liqdir. So'nggi yillarda reproduktiv salomatlik, onalik va bolalikni muhofaza qilish, oilani mustahkamlash masalalari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi reproduktiv madaniyatni targ'ib qilishda davlat siyosatining roli, yo'nalishlari va samaradorligini tahlil qilishdan iborat.

Metodlar.

Tadqiqotda tahliliy, statistik va solishtirma usullardan foydalanildi. O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan demografik siyosat, sog'liqni

saqlash tizimi islohotlari, yoshlarga oid davlat dasturlari, onalik va bolalikni muhofaza qilishga doir normativ-huquqiy hujjatlar o'rganildi. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar, xususan, Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti va BMT Aholi jamg'armasi tavsiyalari ham tahlil qilindi. Tadqiqot davomida rasmiy statistik ma'lumotlar, ijtimoiy so'rov natijalari va ilmiy adabiyotlardan foydalanildi. Ushbu yondashuv reproduktiv madaniyatning jamiyatdagi holatini va davlat siyosatining unga ta'sirini kompleks baholash imkonini berdi.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, reproduktiv madaniyat tushunchasi faqat farzand ko'rish bilan bog'liq masala emas, balki shaxsning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy yetukligi bilan uzviy aloqador murakkab tushunchadir. Unga reproduktiv salomatlikni saqlash, nikohdan oldingi tibbiy ko'rik, oilani rejalashtirish, homiladorlikni ongli boshqarish, ona va bola salomatligini muhofaza qilish kabi jihatlar kiradi. Davlat siyosati aynan mana shu jarayonlarni tizimli ravishda tartibga solish va qo'llab-quvvatlashga qaratilgan. So'nggi yillarda sog'liqni saqlash tizimida olib borilgan islohotlar, perinatal markazlar faoliyatining kengaytirilishi, skrining markazlarining joriy etilishi reproduktiv salomatlikni muhofaza qilishdagi muhim yutuqlar sifatida baholanmoqda.

Natijalar.

Natijalarga ko'ra, davlat tomonidan olib borilayotgan ijtimoiy siyosat aholining reproduktiv madaniyatini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Xususan, yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, erta nikohlarning oldini olish, nikohdan oldingi tibbiy ko'riklarni majburiy tartibda tashkil etish kabi choralar ijobiy samara bermoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, so'nggi yillarda onalar va chaqaloqlar o'limi ko'rsatkichining kamayib borayotgani, irsiy kasalliklarning oldini olish bo'yicha skrining tadbirlarining kengaygani davlat siyosatining samaradorligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, reproduktiv salomatlik xizmatlarining qishloq joylarda ham bosqichma-bosqich yaxshilanib borayotgani muhim ijobiy holatdir.

Reproduktiv madaniyatni shakllantirishda ta'lim tizimi ham muhim o'rin tutadi. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida sog'lom turmush tarzi, gigiyena,

reproduktiv salomatlik asoslari bo'yicha berilayotgan bilimlar yoshlarda to'g'ri tushunchalarni shakllantirishga xizmat qilmoqda. Davlat siyosati doirasida targ'ibot-tashviqot ishlari, ommaviy axborot vositalari orqali olib borilayotgan ijtimoiy roliklar, teleko'rsatuvlar va ijtimoiy loyihalar ham aholining bu boradagi xabardorligini oshirmoqda. Ayniqsa, yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash, tibbiy maslahatlar bilan ta'minlash va reproduktiv salomatlik xizmatlaridan bepul foydalanish imkoniyatining yaratilishi muhim ijtimoiy ahamiyatga ega.

Biroq tadqiqot natijalari ayrim muammolar ham mavjudligini ko'rsatdi. Xususan, ayrim hududlarda aholining reproduktiv madaniyatga oid bilimlari yetarli darajada shakllanmagan, erta nikoh va yaqin qarindoshlar o'rtasidagi nikoh holatlari hanuz uchrab turibdi. Bu esa tug'ma nuqsonlar, ona va bola salomatligi bilan bog'liq xavflarning ortishiga olib kelishi mumkin. Shuningdek, ayrim hollarda gender tengligi masalalarida ham tushunmovchiliklar mavjud bo'lib, bu ayollarning reproduktiv huquqlarini to'liq ta'minlashga to'sqinlik qilmoqda. Shu sababli davlat siyosatini yanada kuchaytirish, ayniqsa, hududlar kesimida maqsadli dasturlarni amalga oshirish zarurati mavjud.

Muhokama.

Tahlil shuni ko'rsatdiki, reproduktiv madaniyatni oshirish faqat sog'liqni saqlash tizimi doirasida emas, balki ijtimoiy, iqtisodiy va ma'naviy siyosat bilan chambarchas bog'liq holda olib borilishi lozim. Aholining turmush darajasi, ayollarning bandligi, ta'lim darajasi va ijtimoiy faolligi bevosita ularning reproduktiv xatti-harakatlariga ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatdan, davlat tomonidan ayollarni qo'llab-quvvatlash, ularning mehnat bozoridagi ishtirokini oshirish va ijtimoiy himoyani kuchaytirishga qaratilgan dasturlar ham bilvosita reproduktiv madaniyatga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, reproduktiv madaniyatni targ'ib qilishda davlat siyosatining roli beqiyosdir. O'zbekiston misolida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish, ta'lim va targ'ibot ishlarini kuchaytirish, yosh oilalarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash orqali aholi reproduktiv

madaniyatini yuksaltirishga erishilmoqda. Shu bilan birga, mavjud muammolarni bartaraf etish, hududlar kesimida differensial yondashuvni kuchaytirish, gender tengligini yanada mustahkamlash va yoshlarning tibbiy-ma'naviy savodxonligini oshirish dolzarb vazifalardan bo'lib qolmoqda. Ushbu yo'nalishdagi izchil va tizimli davlat siyosati nafaqat bugungi avlod, balki kelajak avlodning ham sog'lom va barkamol bo'lib voyaga yetishini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Aholi salomatligini mustahkamlashga doir chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmon. – Toshkent, 2017.
2. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Reproduktiv salomatlikni muhofaza qilish bo'yicha milliy dastur. – Toshkent, 2021.
3. Karimova G., Abdullayeva M. Reproduktiv salomatlik va sog'lom avlod masalalari. – Toshkent: Fan, 2020.
4. Ismoilova Z. Yoshlar orasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish muammolari. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
5. Очилов, Ф. Э., & Хўжақулов, Э. (2022). Формирование и развитие пространственного воображения на уроках черчения как средства улучшающий качества образование в школе. *МуФаллим х, эм Ўзликсиз билимлендириу, Илимий-методикалык журнал*, (3/3), 90-93.
6. Egamberdiev, K., Khidirova, N., Juraev, D. A., & Elsayed, E. E. (2024). Numerical solution of groundwater modeling for mountains regions of Uzbekistan. *Discover Water*, 4(1), 111.
7. Djumanov, J., Egamberdiev, K., Murodullaev, B., & Haqnazarova, D. (2024). Numerical calculation of groundwater geofiltration processes in multilayer porous media. *Acta Education*, 1(2), 6-11.
8. Очилов, Ф. Э., & Ибодуллаева, С. (2023). Развитие изобретательности и творчества у детей средствами изобразительного искусства. *Journal of new century innovations*, 30(4), 56-58.

9. Очилов, Ф. Э., & Эгамбердиев, М. Ф. (2017). ИСКУССТВО СОЗДАНИЯ И ВОЗДЕЛЫВАНИЯ САДОВ В СРЕДНЕВЕКОВЬЕ В МАВЕРАННАХРЕ. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ, 289.
10. Очилов, Ф. Э. (2023). Изучения объектов наследия как метод развития профессиональных качеств студентов. Inter educatoin & global stady. Научно-теоретический и методический журнал, (1), 14-19.
11. Очилов, Ф. Э., & Рамазонова, Г. (2023). Роль изобразительного искусства в дошкольном образовании. Journal of new Century innovations, 31(3), 84-86.
12. Очилов, Ф. Э., & Хўжакулов, Э. (2022). Формирование и развитие пространственного воображения на уроках черчения как средства улучшающий качества образование в школе. МуҒаллим х, эм Ўзликсиз билимлендириу, Илимий-методикалык журнал, (3/3), 90-93.
13. Очилов, Ф. Э., & Туракулов, Ж. Р. (2023). Назначение изобразительное искусство в школе. PEDAGOGS xalqaro ilmiy jurnali, 34(1), 8-11.
14. Очилов, Ф. Э., & Эгамбердиев, М. Ф. (2019). Внеаудиторная работа как форма творческого развития студентов. Материалы международного научного форума «Образование».
15. Очилов, Ф. Э., & Попова, О. В. (2017). ҚарДУ хабарлари.